

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/a-c/franciszek-boch/59222.Franciszek-Boch.html>
2024-07-16, 14:38

st. str. **Franciszek Boch** - ur. 03.10.1898 r. w miejscowości Kamienniki, powiat Czarnków, syn Ludwika i Elżbiety z d. Kubiś. Do 1912 r. ukończył 4 klasy Szkoły Powszechnej w Kamienniku. Po zakończeniu edukacji pomagał w rodzinnym gospodarstwie rolnym.

W dniu 15.06.1917 r. został powołany do armii niemieckiej z przydziałem do 34 batalionu zapasowego. Dnia 06.08.1917 r. przeniesiony do 8 kompanii XI batalionu zapasowego piechoty do obozu Beverloo, znajdującego się około 70 km od Antwerpii. Dnia 01.10.1917 r. został przeniesiony do kompanii szkolnej 365 pułku piechoty. W dniu 19.10.1917 r. przeszedł w obręb jednostki do 12 kompanii piechoty. W dniu 06.01.1918 r. ponownie przeniesiono go do 3 kompanii karabinów maszynowych 365 pułku piechoty. W dniu 11.12.1918 r. trafił do zapasowego 80 pułku fizylierów skąd został zwolniony dnia 14.01.1919 r. W trakcie I wojny światowej w 1917 r. w rejonie działań wojennych przebywał przynajmniej 2 miesiące, natomiast w okresie 24.09-04.10.1918 r. brał udział w walkach pozycyjnych w Lotaryngii.

Zaraz po zwolnieniu ze służby wstąpił do oddziałów powstańczych w Wielkopolsce, w składzie których wziął udział w wyzwoleniu Wielkopolski. Od 01.02.1919 r. znajdował się w składzie 2 Pułku Strzelców Wielkopolskich (po scaleniu Wojska Polskiego przemianowany został na 56 Pułk Piechoty - dyslokacja Krotoszyn). W okresie 19.03.1919 r. - 28.12.1920 r. w stopniu szeregowego był celowniczym ciężkich karabinów maszynowych. Do końca 1920 r. w składzie macierzystej jednostki brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej, walcząc na froncie litewsko-białoruskim. W dniu 21.12.1920 r. został awansowany na stopień st. szeregowego, do dnia 15.03.1921 r. pełniąc jednocześnie funkcję drużynowego. Do 31.03.1921 r. wchodził w skład 4 kompanii 56 p.p. W okresie 01.04.1921 r. - 31.06.1921 r. przebywał w Szkole Podoficerskiej nr VII w Śremie, kończąc szkolenie z wynikiem bardzo dobrym. Po jego ukończeniu, w okresie 03.08.1921 r. - 30.10.1921 r. był instruktorem w 2 kompanii batalionu szkolnego. W tym okresie tj. 01.09.1921 r. został awansowany na stopień kaprała. W dniu 01.10.1921 r. został przeniesiony do pełnienia dalszej służby w 76 Pułku Piechoty z Grodna. W dniu 10.12.1921 został przeniesiony do rezerwy.

W dniu 23.01.1922 r. został przydzielony na kurs w Szkole Straży Celnej w Wieleniu, na którym przebywał do dnia 26.03.1922 r. W tym czasie, dnia 15.02.1922 r. podpisał

zobowiązanie do pełnienia służby celnej co najmniej jeden rok. W przeciwnym razie zobowiązywał się do pokrycia wszelkich kosztów wyszkolenia, utrzymania, zwrotu poborów oraz wyposażenia. Służbę rozpoczął jako Strażnik Celny w placówce SC Stare (Komisariat SC Wysoka, Inspektorat Graniczny Chodzież), gdzie pełnił ją do dnia 30.07.1922 r. W Straży Celnej otrzymał numer instalacyjny 2351. W okresie 01.08.1922-19.06.1928 r. pełnił służbę w placówce SC Maryniec (Komisariat SC Wysoka, Inspektorat Graniczny Chodzież). W dniu 29.05.1923 r. w Wysokiej, w obecności świadków kom. Józefa Pędzińskiego oraz kom. Michała Śmigielskiego złożył przysięgę urzędniczą. Przysięgę odebrał komisarz Stanisław Knop. W dniu 25.08.1923 r. za zwalczanie przemytnictwa otrzymał 8071 marek nagrody. W dniu 12.07.1927 r. został powołany na 4-ro tygodniowe ćwiczenia wojskowe rezerwy i przydzielony wraz ze strażnikiem Ignacym Grobelniakiem (2312) do 62 Pułku Piechoty w Bydgoszczy. W dniu 07.09.1927 r. został mianowany na stopień plutonowego. Dzień później zakończył ćwiczenia wojskowe powracając do służby w Straży Celnej.

W dniu 22.03.1928 r. w miejsce Straży Celnej została powołana Straż Graniczna. W nowej formacji otrzymał numer Instalacyjny 3266. W okresie 20.06.1928 - 30.09.1928 r. pełnił służbę graniczną w Placówce SG II linii Grabówno (Komisariat SG Kaczory, Inspektorat Graniczny w Nakle nad Notecią). Dnia 02.10.1928 r. został przeniesiony do pełnienia dalszej służby w placówce SG I linii Pustynia Leśna podlegającej pod Komisariat SG w Sypniewie (Inspektorat Graniczny w Nakle nad Notecią). W dniu 06.01.1929 r. złożył przysięgę miejscowości Wysoka w obecności świadków podkom. Wacława Wieczorkiewicza, i asp. M. Rycharskiego. Od 01.02.1929 r. pełnił służbę w charakterze konwojenta i manipulatora w Urzędzie Celnym w Miasteczku. W lipcu 1929 r. kierownik Urzędu Celnego Sobkiewicz wystawił jemu dobrą opinię służbową. Można w niej między innymi przeczytać „W wykonywaniu poruczonych jemu czynnościach orientuje się dość szybko, wykazuje dostateczne kwalifikacje i cieszy się zaufaniem władzy. Prowadzenie jego w służbie wobec przełożonych, kolegów i publiczności nie pozostawia nic do życzenia, zaś o prowadzeniu się jego poza służbą nie doszły mnie żadne ujemne wiadomości”.

Od 1934 r. pełnił obowiązki jako zastępca kierownika placówki II linii. Z dniem 28.02.1936 r. został mu przydzielony sznur strzelecki z dwoma chwaścikami. Dnia 01.01.1938 r. na podstawie rozkazu KSG nr 3/35 pkt 16 otrzymał prawo do nałożenia na mundur szewronów za 15 lat służby. Przez cały okres służby otrzymywał dobre oceny okresowe od wszystkich swoich przełożonych, tj. przod. Michałaka, kom. Wieczorkiewicza, st. przod. Borkowskiego, podkom. Bolesława Leśnika, asp. Mariana Niezgódki. Opinia okresowa, sporządzona przez asp. Niezgódkę za rok 1938, najpełniej opisuje postać tego strażnika: „Umysł posiada giętki, wyobraźnia żywa. Orientuje się szybko i dobrze, spostrzegawczy. Posiada zdolności pobierania szybkiej i trafnej decyzji oraz samodzielnego wykonywania jej. Odznacza się dużą obowiązkowością i dokładnością w pracy. Ambitny-życzliwy kolega. Uświadomiony obywatel. W sytuacji Państwa orientuje się dobrze. Na trudy graniczne wytrzymały, ruchliwy, wymowa dobra. Pracuje dużo nad sobą. przedmioty czasu pokojowego pojął dobrze. Wiadomości wojskowe z zakresu dowodzenia drużyną i plutonem dobre. Dobry dowódca drużyny i plutonu strzel. Odważny i pewny siebie. Energiczny, umie utrzymać

dyscyplinę. Dobry instruktor i wychowawca. Karność pojmuję ideowo, wykazuje duży posłuch, należyte zrozumienie dyscypliny. Względem przełożonych lojalny i zawsze z należyty szacunkiem. W czasie pokoju nadaje się na dowódcę placówki I i II linii. W czasie wojny może dowodzić drużyną a najwyżej plutonem strzeleckim. żonaty - 4-ro dzieci w wieku od 12 do 3 lat. Uczęszczają do 1 klas. sz. pow. w Grabównie. Stan zdrowotny jego i rodziny dobry. Nie zadłużony. Ogólna ocena: Dobry". Natomiast Komendant Obwodu nadkom. Tadeusz Wróbel dodał „Z opinią Komendanta Komisariatu zgadzam się. Podoficer wywiadu zupełnie dobry. Umie rozpracować sprawy i ma dobre podejście co osobiście stwierdziłem na kilku kontrolach. Nadaje się na d-cę plac. II linii". W 1937 r. pełnił służbę wywiadowczą. W dniu 02.06.1938 r. objął ponownie funkcję zastępcy dowódcy placówki SG II linii w Grabównie (Komisariat SG Kaczory). Z dniem 01.07.1938 r. został awansowany na stopień starszego strażnika.

W chwili wybuchu II wojny światowej służył w strukturze Komisariatu SG w Kaczorach. Po zakończeniu kampanii wrześniowej został aresztowany. Ostatecznie trafił do obozu koncentracyjnego Mauthausen/Gusen, gdzie został zamordowany. Jego ciało skremowano dnia 28.08.1940 r. o godz. 3:00 o czym powiadomiono rodzinę. Nazwisko Franciszka Bocha znajduje się na tablicy pamiątkowej poświęconej powstańcom wielkopolskim w Miasteczku Krajeńskim.

Stan rodzinny: żona Marianna z d. Tadych, ur. 11.09.1904 (zawarcie małżeństwa dnia 20.11.1923 r.), córka Salomea Łucja (ur. 02.07.1926 r.), córka Leokadia Franciszka (ur. 10.01.1928 r.), córka Irena (ur. 13.09.1930 r. zm. 20.09.1930 r.), córka Wanda Kunegunda (ur. 22.02.1932 r.), córka Regina Maria (ur. 07.09.1935 r.), córka Marianna (ur. 15.02.1940 r.).

Odnaczenia: Odznaka Pamiątkowa Frontu Litewsko-Białoruskiego, Medal Pamiątkowy za Wojnę 1918-1921 (rozkaz DOK. nr 10/29, 1929 r.), Medal Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości (rozkaz Pom. I.O. 2637/29, 1929 r.), Krzyż Waleczności b. Ochotniczej Sprzymierzonej Armii gen. Stanisława Bułak - Bułachowicza (leg. nr 1773/6676 z dnia 15.03.1932 r.), Odznaka Pamiątkowa SG (rozkaz nr 42/30, leg. nr 1013 Brązowy Medal Za Długoletnią Służbę (rozk. Komendanta Pomorskiego Okręgu nr 15/38 p.1, 1938 r.).

Źródła :

- Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie - akta osobowe, sygn. akt 196/249,
- Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie - zespół Straż Graniczna 1928-1939, sygn. akt 189/4, 189/5, 189/11, 189/380,
- Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie - zespół Pomorski IO SG, sygn. akt 189/6, 189/9, 189/380,
- <https://powstanie.szubin.net/biografie/s/289#top> - strona internetowa Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 na Pałukach i Krajnie - ludzie, miejsca, wydarzenia, powstańcze biografie, autor biografii

Wojciech Kicman, dostęp z dnia 30.01.2023 r.,

- Archiwum Państwowe w Poznaniu – zespół 884 Związek Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu, sygn. nr 31/spis zweryfikowanych 101-4621, opis jednostki: Akta organizacyjne Związku Weteranów Powstań Narodowych RP 1914/19 i Związku Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu, statuty, regulaminy, okólniki, protokoły posiedzeń zarządu, zjazdy, korespondencja; strona 150; dostęp poprzez stronę internetową <http://archiwumpowstania.pl/pl/search> - Cyfrowe Archiwum Powstania Wielkopolskiego,
- „Kalendarz z szematyzmem funkcjonariuszy Straży Celnej na rok 1927” - dostęp z dnia 30.01.2023 r., str. 206 i 301 kalendarza.

Opracował: Krzysztof Knych

